

“El nostre interès és la imatge de la ciutat”

Jordi Portabella, president de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà de Barcelona, parla dels atractius de la Ruta Domènech i Montaner, i de la importància de la petjada que aquest arquitecte va deixar a Barcelona.

Una de les característiques de la Ruta Domènech i Montaner és que inclou patrimoni de set poblacions catalanes i d'una d'espanyola. Quin criteri de selecció ha seguit la tria?

—Hem procurat d'incloure-hi les obres més importants que va fer Domènech (les més importants d'estil modernista, perquè també va fer-ne que no s'hi poden considerar) i ho hem aconseguit: la ruta abasta tot el patrimoni important d'en Domènech. És clar que hi ha estat fonamental la col·laboració dels agents implicats, és a dir, els propietaris dels edificis. Així, per exemple, la Delegació del Govern, que té la seu al Palau Montaner, ha fet una excepció important permetent les visites al Palau, un edifici que necessita grans mesures de seguretat. També és el cas de Can Fuster, en què la companyia FECSA-ENHER ha fet una aportació de patrocini molt significativa renunciant a guanyar diners llogant les sales nobles de l'edifici per fer possibles les visites dels usuaris de la ruta.

—Quina importància té Domènech i Montaner per a Barcelona, com a arquitecte i com a polític?

—La figura del Domènech arquitecte i la del Domènech polític són indistingibles l'una de l'altra. Podríem dir que Domènech, quan és arquitecte fa política i quan és polític fa arquitectura. Les seves obres arquitectòniques són plenes de referències nacionals, des de la incorporació del romànic i el gòtic català a la de simbologia catalana: Sant Jordi, les quatre barres, les llegendes del país... D'una altra banda, com a polític, Domènech construeix constantment: és fundador de la Jove Catalunya, de la primera Lliga, és redactor de les Bases de Manresa... Ell i els seus amics, entre els quals hi ha figures com l'Àngel Guimerà, formen un dels embrions més actius del catalanisme modern.

—El Palau de la Música Catalana pot ser el símbol màxim d'aquesta dualitat arquitecte-polític?

—Exactament. És un dels millors exponents arquitectònics de Catalunya i alhora un dels generadors més rics de la vida política catalana. Domènech té la capacitat de ser al lloc adequat en el moment adequat:

fixem-nos que els centres de la seva incansable activitat són els nuclis més potents de la Catalunya de tombant de segle: el Maresme (Carnet de Mar), Reus (aleshores la segona ciutat del país) i Barcelona. La petjada de Domènech a Barcelona és molt més important que no solem pensar. Per exemple, la seva impressionant capacitat de treball és fonamental en l'èxit de l'exposició del 1898. També és responsable de la reforma de la Casa Gran de la ciutat, tal com la coneixem avui. I a Barcelona, hi deixa les seves dues grans obres, el Palau de la Música i l'Hospital de Sant Pau (avui totes dues Patrimoni de la Humanitat), perquè és conscient de la capitalitat nacional de la ciutat.

—Quin manteniment es fa de la Ruta del Modernisme?

—És una ruta que s'organitza des de l'Ajuntament però que es fa, amb esperit de col·laboració, amb tots els agents implicats. L'Ajuntament hi posa la infraestructura general: els tiquets, les guies, els mapes i la promoció publicitària, però

els responsables del manteniment dels edificis són els propietaris, i val a dir que cada any en tenen més cura, perquè han sabut veure la importància de l'esforç en comú. Com més atractiu és cada punt de la ruta, més interessant és tota la ruta en conjunt, millor se'n parla i, per tant, cada cop més turistes voldran fer-la.

Una altra tasca de manteniment és la d'anar seleccionant monuments que mereixin d'entrar a la ruta. Enguany n'hi hem afegit dos més: el Palau del Baró

“A Barcelona, Domènech i Montaner deixa les seves dues grans obres, el Palau de la Música i l'Hospital Sant Pau (totes dues Patrimoni de la Humanitat), perquè és conscient de la capitalitat nacional de la ciutat.”

de Quadras (seu del Museu de la Música) i el Castell dels Tres Dragons (Museu de Zoologia). També des de l'Ajuntament es fan obres de rehabilitació puntuals. No fa gaire que hem inaugurat el Portal Miralles i la Porta de la Finca Güell, famosa per l'impressionant drac de ferro forjat, als districtes de Sarrià i les Corts.

—*La senyalització de la ruta és especialment original...*

—Així és. Si us hi fixeu, hi ha carrers de Barcelona on cada deu o quinze metres hi ha a terra uns panots rodons de color vermell amb el logotip de Paisatge Urbà, el trèvol de quatre fulles que, per cert, és un disseny modernista. Seguint aquests panots, el visitant pot fer la ruta sense necessitat de mapa i, a més, anirà trobant inscrits els metres que ha caminat des del punt zero, que és el Palau Güell. Per nosaltres era molt important de trobar un sistema de senyalització amable amb l'entorn i que no afegís confusió a les senyalitzacions de la ciutat, i crec que l'hem trobat.

—*Quin cost i quin benefici econòmic tenen les rutes per la ciutat?*

—La Ruta del Modernisme de Barcelona té prop de trenta-cinc mil usuaris anuals consolidats i manté una línia de creixement sostingut. Trenta-cinc mil usuaris poden semblar pocs, però si comptem que això significa més de mig milió d'entrades a museus i edificis modernistes, comencem a tenir la veritable perspectiva de la importància de la ruta. Ara, la Ruta del Modernisme s'organitza des de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i això és important de tenir-ho en compte, perquè més enllà dels indubtables beneficis econòmics que té la ruta per a la ciutat, el nostre principal interès és la imatge de la ciutat, aconseguir-ne la millora i la difusió, i que els ciutadans s'hi sentin cada vegada més identificats. És així que la ruta ha estat fonamental per a animar els agents socials implicats a preservar i recuperar el patrimoni modernista de la ciutat. El pressupost que hi destina l'Ajuntament és molt baix, si el comparem amb el de productes culturals o turístics similars, perquè la Ruta del Modernisme de Barcelona busca sinergies amb el mercat i la majoria de les despeses es cobreixen amb publicitat i patrocini. Per a l'Ajuntament, la Ruta del Modernisme té pràcticament un cost zero.

—*La Ruta Domènech i Montaner dura fins el 29 d'octubre. No podria tenir continuïtat?*

—Té una durada limitada perquè és una activitat dins l'Any Domènech i Montaner, que rememora el cent cinquantè aniversari del seu naixement. És una activitat extraordinària, concebuda com a tal i això ens ha permès de pactar l'entrada a alguns edificis que normalment són tancats al públic. D'una altra banda, és la primera ruta del *Trienni Modernista* que ha dissenyat Barcelona: Domènech i Montaner 2000, Puig i Cadafalch 2001 i Gaudí 2002. Cada Any tindrà la seva ruta específica. Ara, ja hem començat a organitzar les altres dues.

—*L'ha feta, la Ruta del Modernisme, vostè? Què en recomanaria?*

—És clar que l'he feta, la Ruta del Modernisme. De la ruta permanent de Barcelona, en destacaria el Palau

Güell, on la Diputació ha fet una rehabilitació excel·lent, el Palau del Baró de Quadras i el Castell dels Tres Dragons perquè són noves incorporacions molt interessants. I, ni cal dir-ho, Can Milà (la Pedrera) que és avui el museu més visitat de Catalunya.

De la Ruta Domènech i Montaner, en destacaria molt especialment Can Navàs de Reus, que té els interiors habitacionals més impressionants del Modernisme català i també el Palau Montaner i Can Fuster de Barcelona, per la seva qualitat arquitectònica i pel fet excepcional que només es podran visitar mentre duri la Ruta Domènech. I, és clar, el Palau de la Música Catalana, inclòs en totes dues rutes i que molts consideren l'obra culminant del Modernisme.

—*Faci una valoració del funcionament i l'acceptació de la Ruta Domènech i Montaner*

—N'estem molt satisfets, perquè tots els agents implicats, des dels municipis als propietaris, hi han respost de manera entusiasta i han donat totes les facilitats perquè, a la Ruta Domènech i Montaner, no hi faltés cap monument important. També cal dir que hem tingut una acollida molt bona en la recerca de patrocinadors: FECSA-ENHER, que cedeix l'ús de Can Fuster; el diari *El Mundo*, que n'ha fet una difusió especial i que ha patrocinat els honoraris dels guies-monitors; la companyia Transmediterranea que ofereix un 50% de descompte als usuaris que facin el trajecte entre Barcelona o València i Palma de Mallorca; i la companyia Latinred, que ens fa la pàgina electrònica de la Ruta Domènech.

I pel que fa a la resposta de la població, per ara sembla que va bé, sobretot tenint en compte que no s'ha fet cap campanya publicitària; però encara és una mica d'hora per a dir-ho. Vam obrir la ruta a la primera de juny i haurem d'esperar a la tardor per tenir-ne una perspectiva que ens permeti de fer-ne una avaluació més acurada. T. S.

"Tots els agents implicats, des dels municipis als propietaris, han donat totes les facilitats perquè, a la Ruta Domènech i Montaner, no hi faltés cap monument important."